

Ганджа Ірина Вячеславівна,
здобувач кафедри історії української
музики і музичної фольклористики
Національної музичної академії України
ім. П. І. Чайковського,
e-mail: i.gand@ukr.net

ІВАН ГНАТОВИЧ ПАЛИВОДА – ВИКЛАДАЧ КИЇВСЬКОГО ВИЩОГО МУЗИЧНОГО УЧИЛИЩА ІМ. Р.М. ГЛІЄРА

У статті надано стислу біографію відомого викладача сольного співу І.Г. Паливоди, описано його професійний шлях, проаналізовано методiku викладання. Наведено відгуки відомих учнів про педагога та визначено його внесок у формування їхньої майстерності. Виокремлено основні принципи вокальної методики і особливості стилю викладання І.Г. Паливоди. Встановлено, що його творчий та індивідуальний підхід до кожного учня, вміння створити невимушену атмосферу на уроці мали високу ефективність у вихованні видатних співаків.

Ключові слова: сольний спів, Київське вище музичне училище ім. Р.М. Глієра, НМАУ ім. П.І. Чайковського, вокальна методика, індивідуальний підхід, "вокальна парабола".

***Ганджа Ірина Вячеславівна,** соискатель кафедры истории украинской музыки и музыкальной фольклористики Национальной музыкальной академии Украины им. П. И. Чайковского*

Иван Игнатьевич Паливода – преподаватель Киевского высшего музыкального училища им. Р. М. Глиера

В статье представлена краткая биография известного преподавателя сольного пения И.И. Паливоды, описан его профессиональный путь, проанализирована методика преподавания. Представлены отзывы известных учеников о педагоге и его вкладе в формирование их мастерства. Выделены основные принципы вокальной методики и особенности стиля преподавания И.И. Паливоды. Установлено, что его творческий и индивидуальный подход к каждому ученику, способность создать непринужденную атмосферу на уроке имели высокую эффективность в воспитании выдающихся певцов.

Ключевые слова: сольное пение, Киевское высшее музыкальное училище им. Р.М. Глиера, НМАУ им. П.И. Чайковського, вокальная методика, индивидуальный подход, "вокальная парабола".

***Gandzha Iryna,** PhD-student, the history of Ukrainian music and musical folklore chair, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music*

Ivan Hnatovych Palyvoda is a teacher of vocal in R. M. Glier Kyiv music college

A concise biography of vocal teacher Ivan Hnatovych Palyvoda has been outlined. His professional way has been described. We analyzed his methods of vocal teaching. We have reproduced some reminiscences of his well-known students about him and his input in their artistic skills. We have marked out principal characteristics of his method and style of teaching. We established that his creative and individual approach to every student, his skill

to create a free atmosphere in the class proved their efficiency in the training of outstanding singers.

Keywords: *solo singing, R. M. Glier Kyiv Music College, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, vocal method, individual approach, vocal parabola.*

В умовах становлення сучасного українського вокального мистецтва по-стала необхідність у використанні цінного досвіду українських митців та вчителів, які створили свої школи, застосувавши власні ефективні методики навчання сольного співу. До них можна віднести авторську методику сольного співу видатного викладача Київського музичного училища І. Г. Паливоди. Цей викладач виховав цілу плеяду відомих співаків, які відрізняються від інших високопрофесійною майстерністю: досконалою технікою, близьким звучанням голосу, чіткою дикцією і вишуканим художнім виконанням творів. Тому його методика викладання має велике наукове та практичне значення і заслуговує на те, щоб про неї дізнались інші педагоги сольного співу та співаки і застосовували на практиці її принципи.

Життя, творчість та методика Івана Гнатовича Паливоди у науковій фаховій літературі не висвітлені. Дослідженими є лише методики викладачів, які формували його як співака.

Іван Паливода навчався сольного співу в Київському музичному училищі у класах М. І. Єгоричевої і М. В. Микиші, у якого він продовжив навчання і в Київській консерваторії. Про методику М. І. Єгоричевої (учениці О. Мишуги) ми дізнаємося з її наукової праці "Вправи для розвитку вокальної техніки" (1977) і дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук "Про психологічні основи вокально-педагогічного процесу" (1947) [2]. Михайло Микиша свою авторську методику виховання співаків, яку він багато в чому перейняв у відомого українського співака і педагога Олександра Мишуги, виклав у своїй книзі "Практичні основи вокального мистецтва" (1971) [4]. Тому Іван Гнатович як педагог став послідовником відомої школи співу Олександра Мишуги.

Творчість і педагогічну діяльність І. Г. Паливоди ми досліджували через опитування родичів та вивчення відгуків його учнів, надрукованих у періодичних виданнях. За своїми витоками і методикою І.Г. Паливода належить до Київської вокальної школи. Стисла інформація про представників Київської вокальної школи та їх методики міститься у підручнику В.Г. Антонюк "Вокальна педагогіка. Сольний спів" [1] та численних статтях.

Мета даної публікації – висвітлити основні віхи життя та творчості І. Г. Паливоди; описати й проаналізувати його унікальну авторську методику сольного співу, виявити її характерні ознаки, завдяки яким його учні досягли визначних результатів у своїй творчій діяльності.

Іван Паливода – оперний і концертний співак, викладач сольного співу. Педагог виховав цілу плеяду видатних співаків, серед яких такі постаті світового вокального мистецтва, як Вікторія Лук'янець (нині народна артистка України, солістка Віденської опери, професор) і Людмила Монастирська (нині заслужена артистка України, солістка Національної опери України, лауреат Шевченківської премії) та ін. Іван Паливода – рідний брат народної артистки

СРСР Діани Петриненко, син якої, народний артист України Тарас Петриненко, є його племінником.

Народився Іван Паливода 19 січня 1924 року в с. Сазонівка Оржицького району Полтавської області (нині Черкаська обл.). В 1946 році, після закінчення війни, Іван Гнатович вступив до Київського музичного училища ім. Р.М. Глієра (нині – Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра). Навчався спочатку в класі Марії Іванівни Єгоричевої, а потім – Михайла Венедиктовича Микиші (улюбленого учня Олександра Мишуги). Згодом продовжив навчання співу в Київській консерваторії, знову ж таки в класі професора М. В. Микиші. В операх Іван Паливода виконував партії ліричного тенора (Альфред з опери Дж. Верді "Травіата", Рудольф з опери Дж. Пуччіні "Богема", Неморіно з опери Г. Доніцетті "Любовний напій", Фауст з опери Ш. Гуно "Фауст", Петро з опери М. Лисенка "Наталка Полтавка", Андрій з опери С. Гулака-Артемівського "Запорожець за Дунаєм" та ін.).

Короткий час співак працював солістом Саратовського та Львівського оперних театрів, Херсонської філармонії і Державної капели бандуристів. Іван Гнатович був і викладачем сольного співу в Житомирському, Луцькому та Херсонському музичних училищах.

З початку 70-х років його запросили викладачем сольного співу до Київського музичного училища ім. Р.М. Глієра. З 1987 року очолив вокальний факультет цього музичного закладу. Його концертмейстерами були Наталія Дмитрівна Пожарська та Людмила Василівна Найдьонова, яка до теперішнього часу продовжує працювати в Київському інституті музики ім. Р. М. Глієра.

І.Г. Паливода – талановитий співак, яскравий виконавець класичної пісні та водночас мудрий учитель і скромна людина. В пам'яті учнів Івана Гнатовича залишилися його чіткі настанови. Ось що він говорив, зокрема, про поставу співака під час заняття співом: "Стій рівно, ніби аршин проковтнула" або "Тримай королівську поставу". Ці вимоги стосувалася лише початкового періоду навчання. "На сцені постава, міміка, жести і рухи повинні бути в цілковитій гармонії зі створюваним образом", – вважав він.

"У голосі мають бути висота неба і глибина землі", маючи на увазі, що під час співу потрібно максимально використовувати і головний, і грудний резонатори за допомогою правильного співацького дихання. Головний резонатор надає голосу високі обертони, а грудний – низькі. Згадують ще один його крилатий вислів на цю тему: "На верхніх нотах діапазону повинен залишатися "дзвіночок" у голосі". Іван Гнатович учив, що звук необхідно посилати в щілинку між двома передніми зубами. Це так званий резонансний пункт. Дихання він вчив набирати в живіт, розширюючи при цьому нижні ребра. Такий тип дихання називається косто-абдомінальним або грудочеревним. Під час співу повітряно-звуковий струмінь за допомогою черевного пресу повинен бути спрямований в резонансний пункт для того, щоб створити об'єднану опору дихання і звука. Про зазначене наголошував і Олександр Мишуга. Микиша, учень О. Мишуги, писав про свого вчителя: "Він підкреслював, що сила і краса звуку залежать не від інтенсивності напору дихальної енергії на голосові зв'язки, а від правильності співацької позиції, тобто від правильності упору вокально-дихальної енергії в резонансний пункт. Тому треба добиватися не сили як такої, що неминуче веде до форсування звука, а пра-

вільності цієї позиції, погоджених дій всіх звукоутворюючих факторів. Він застерігав учнів від форсування голосу. Тільки на невеликому звуці, звуці "дотику", говорив він, можна і треба розвивати голос, виправляти всі його хиби. А сила голосу з'явиться сама собою, коли співак досконало оволодіє технікою спрямування й упору звука в співацьку позицію – резонансний пункт. Голос, що звучить в резонансному пункті, отже, з максимальним використанням усіх резонаторів голосового апарата, завжди буде стійким і приємним для слуху, а головне – сильним, дзвінким, соковитим і польотним" [4, 29].

Для того, щоб учні не затискали нижню щелепу під час співу, а відкривали вільно рот, Паливода приводив студентам такі яскраві порівняння: "сільський простак" і "ніби до нижньої щелепи прироблена цеглина". Про політність звуку він казав: "Співай далеко-далеко, – ніби в Росію".

Розспівувати учнів Іван Гнатович починав завжди з вправи з закритими вустами (морморандо), тому що при такій вправі повітряно-голосовий струмінь легко потрапляє до резонансного пункту. Його розспівки були в основному на голосні "і" та "е", рідше "а". При цьому він віддавав перевагу приголосним "р", "м", "г", "л", тому що вони наближають звук вперед. Розспівки для чоловіків і жінок були однаковими. Під час них викладач не дозволяв студентам дивитися на клавіатуру фортепіано, можливо для того, щоб вони не боялися верхніх нот. Коли в студента гарно виходило взяти високу ноту чи заспівати складний пасаж, він запитував у нього: "Які в тебе відчуття, коли ти так співаєш?" Це для того, щоб він свідомо їх запам'ятав і наступного разу використав.

Через свої розспівки Іван Гнатович нібито "наточував" голос, включав на максимум всі резонатори. Голос ставав дзвінким, гнучким і політним. У процесі постановки голосу педагог використовував вокалізи Зейдлера, Понофки і Конконе.

Коли викладач працював над крайніми верхніми нотами діапазону співаків, він радив застосовувати "вокальну параболу" або "оскал". Це такий технічний прийом, при якому рот, розширюючись горизонтально, стає більш і більш усміхненим. Паливода називав його "левою пащею". При цьому зауважував, що піднебіння повинно залишатися високим, а звук повинен бути зібраним, близьким, але не плоским. Іван Гнатович показував підняте піднебіння жестом круглої руки, щоб налаштувати учнів на правильне положення гортані. Михайло Микиша також говорив про це в своїй книзі: "Таке положення голосового апарата наближає звук до носової порожнини, до верхніх резонаторів (маски) і примушує голос звучати у високій позиції, вільно і легко" [4, 51]. Цей прийом Іван Гнатович радив використовувати високим жіночим і чоловічим голосам, починаючи з "ля" 2-ї октави. Взагалі, про виконання верхніх нот твору він казав "Не мудруй!", "Співай їх на сильній, яскравій емоції (радість, насолода, відчай...), тоді вони вийдуть легко, не напружено".

Будь-який викладач у процесі постановки голосу намагається згладити зламаність звучання голосу учня на перехідних нотах з одного регістру в наступний, усунути різнометровість, строкатість голосу на всіх ділянках діапазону. Над цим працював і Іван Гнатович. Він навчав студентів прикривати звук на перехідних нотах, а голосні залишати ясними і відкритими. "Якщо вірно виставити верх, зазвучить і низ", – часто наголошував Паливода. Педагог використо-

вував для цього довгі розспівки зверху донизу, стежачи за точністю позиції, щоб голос постійно звучав в одному і тому ж самому місці.

Учні Івана Паливоди визнають свого вчителя чудовим психологом, який мав гарну інтуїцію, бо тонко вловлював психологічні особливості учнів, їхній настрій, а також їхній вокальний потенціал. Він уміло допомагав вибирати програму всім своїм студентам. І обирав для кожного з них те, що найбільше підходило під його окремо взятий голос, можливості, характер і естетичні смаки. Найчастіше Іван Гнатович давав учням твори відомих композиторів: Моцарта, Верді, Пучіні, Чайковського, Лисенка, Стеценка, Вериківського, Майбороди та ін. Учням завжди подобалися твори, які обирав Іван Гнатович. Педагог дуже добре знав і постійно розширював свої знання вокального репертуару як чоловічих, так і жіночих голосів.

Для того, щоб вільно співати і створювати художні образи, кожен співак шукає певний стан душі, при якому він відчуває спокій і впевненість, бо це дуже впливає на звучання його голосу [2]. Внутрішня розкутість і свобода потрібні й студентам, що навчаються сольному співу, щоб розкрити і удосконалити всі свої вокальні здібності в усій повноті. Іван Гнатович дуже добре міг створювати невимушену атмосферу на уроках, коли студент не боявся помилитися і залишатися самим собою, бо добре розумів важливість перебування учнів у стані психічної рівноваги під час співу.

Урок починався запитанням: "Як твої справи?", "Як себе почуваєш?". Він завжди зважав на фізичний і психологічний стан учня. Ніхто з його учнів не чув від нього грубих чи різких зауважень. Педагог викладав у досить демократичному стилі, проте всі студенти дуже поважали Івана Гнатовича, тому не було ніякого панібратства, а панувала робоча атмосфера та установлений порядок на заняттях. Іван Гнатович завжди посміхався, а іноді навіть розповідав дотепні жарти. Після кожного уроку з ним учні виходили з класу окриленими і натхненними. Він пишався успіхами своїх учнів і був щедрим на похвалу. Коли в них були певні досягнення, він радів цьому як своїм власним успіхам.

Перед виступом педагог налаштовував своїх учнів: "Коли виходиш на сцену, кажи собі: "Я найкраща!". Тому студенти Івана Гнатовича відрізнялися від інших студентів своєю впевненістю, розкутістю під час виступів і високим рівнем підготовки.

Паливода часто розповідав своїм учням про Вікторію Лук'янець – про її працьовитість і наполегливість. Він розумів, що "тільки талант, помножений на повсякденну працю, може дати бажані результати", як казав колись його викладач співу Михайло Микиша. Плакат із зображенням Вікторії Лук'янець завжди висів у його класі поруч з роялем на стіні і слугував гарним прикладом для студентів. Вікторія дуже цінувала вчителя, а іноді приїжджала займатися з Іваном Гнатовичем. На такі відкриті уроки він запрошував всіх своїх студентів. А співачка завжди запрошувала Івана Гнатовича на свої спектаклі і концерти в Києві (залишала йому ложу в оперному театрі). Вікторія Лук'янець телефонувала вчителю майже щотижня і просила поради, якщо в неї щось не виходило. Співала прямо по телефону, а він вислуховував і давав поради.

Іван Гнатович навчав своїх студентів любити музику, прищеплював гарний смак до класичної музики. Викладач ходив разом з учнями на концерти та

вистави оперного театру, а в антрактах обговорював з ними виконання партій солістами. Вдома у Івана Гнатовича учні слухали разом з ним платівки видатних співаків (пізніше – касети або диски), а викладач запитував, що їм сподобалось, а що не сподобалось; аналізував твори разом з ними. Він радив окремим учням слухати спів еталонних виконавців, які були близькі до них за своїм типом голосу. Наприклад, Вікторії Лук'янець педагог радив слухати записи Джоанн Сазерленд, а Михайлу Тищенку (нині соліст Львівської філармонії) запам'яталось, як викладач звертав його увагу на спів і інтерпретацію Сергія Лемешева.

Під час навчання Іван Гнатович рекомендував співати якомога більше українських народних пісень, бо це найкраще розвиває і розкриває голос тих, хто з дитинства розмовляє українською мовою. В. Г. Антонюк, автор лінгвокультурної теорії співу, говорить по суті те саме у своєму підручнику "Вокальна педагогіка": постановка голосу повинна відбуватись в першу чергу на матеріалі народних пісень [1, 64]. Коли співак виконує народний солоспів рідною мовою з близькими йому генетично мелодійними інтонаціями, у його голосі відразу з'являється яскрава експресія, максимально розкриваються темброві та динамічні характеристики голосу [1, 74]. Першокурсникам Паливоди радив прочитати книжку свого викладача, тому що в ній досить докладно і просто викладено все, що треба знати про будову вокального апарату, постановку й гігієну голосу [4]. Вдома Іван Гнатович мав величезну нотну (клавіри опер, репертуарні збірки співаків, збірки романсів окремих композиторів тощо) і книжкову бібліотеку.

Головною ж особливістю вокальної методики Паливоди було те, що він майже не показував голосом, а лише пояснював. Дуже рідко викладач тихенько показував лише вокальний принцип, щоб учні зрозуміли сам його механізм, тому він навчав дівчат і хлопців з різними типами голосів, і всі вони знаходили свій неповторний тембр. До останніх років життя Іван Гнатович цікавився новими науковими дослідженнями і методиками в області співу, а потім ділився цінною інформацією з учнями.

16 грудня 2004 року життя великого педагога обірвалося. Але пам'ять про нього жива й досі. Вікторія Лук'янець називає Івана Гнатовича незабутнім вчителем, своїм духовним батьком: "Він для мене як камертон і, разом із тим, строгий суддя", – говорила вона в одному зі своїх інтерв'ю [5]. В останні роки життя Івана Гнатовича співачка декілька разів запрошувала його до себе у Відень, щоб взяти у нього декілька уроків та влаштувати йому відпочинок.

Вікторія Лук'янець також пише: "У мене були прекрасні вчителі – Іван Гнатович і Єлизавета Іванівна¹. Вони дали гарну базу, й я їх завжди з великою теплою згадую. На заняттях розказую про уроки, які отримала від них, і підказую, як краще підготувати арію, як розрахувати свої сили, щоб гарно лунав голос" [6]. Оскільки їй часто доводиться екстрено замінювати своїх колег по голосовій партії в різних театрах світу, вона говорить, що вмінню швидко самоорганізуватись і мобілізуватись її також навчив саме Іван Гнатович [3]. Вікторія вважає Івана Гнатовича не тільки своїм викладачем співу, а й вихователем її особистості та наставником. Вдома у Відні вона зберігає портрет Івана Гнатовича Паливоди [7].

А Людмила Монастирська називає викладача провідною зіркою у своєму житті. А коли у неї запитують після виступів за кордоном про її вокальну шко-

лу: "У вас італійська вокальна школа?", вона гордо відповідає: "Ні, українська! Школа Івана Гнатовича Паливоди" [8].

Декілька слів хочеться сказати про людські якості педагога. Як людина, Іван Гнатович був оптимістом, – привітним і товариським. Він виглядав молодшим за свої роки, був струнким і підтягненим. Педагог ніколи нікого не принижував, а навпаки: поважав і намагався підняти імідж співрозмовника. Іван Гнатович був завжди пунктуальним і заохочував до цього студентів. Це була проста і скромна людина, але й принципова. Ще з молоду відрізнявся своєю високою культурою й інтелігентністю. Іван Гнатович розмовляв лише українською мовою і був справжнім патріотом України. Крім того, він був гарним сім'янином. Коли його дружина захворіла, він до останньої миті виходжував її. Відомий такий цікавий факт з його життя: деякий час Іван Гнатович вдягав на роботу футболку із зображенням свого племінника, – народного артиста Тараса Петриненко, бо дуже пишався ним.

Творча та викладацька діяльність Івана Гнатовича була дуже плідною та успішною, перш за все тому, що спів – це його покликання від Бога. Не всі видатні співаки можуть добре навчити співати, для цього треба ще мати дар викладача. І цей дар, безперечно, мав Іван Гнатович Паливода. Сюди я відношу його досконалий музично-вокальний слух, здатність дохідливо пояснювати вокальні принципи, індивідуальний психологічний підхід до кожного учня, особлива харизма його особистості, ефективна методика викладання, дар переконання. Він міг легко вселити в учня віру про те, що в нього все вийде. Іван Гнатович був вимогливим, терплячим і послідовним у своїй роботі над голосами. Він не боявся займатися і з "безголосими" учнями, і з тими, хто переніс серйозні захворювання голосових зв'язок. Після занять із учителем у них з'являлася сила звуку і яскравість голосу. Іван Гнатович любив і поважав кожного зі своїх учнів, що теж мало велике значення в його викладацькій діяльності, бо давало змогу учням довіряти вчителю.

У подальших наукових дослідженнях ми плануємо записати і представити у дисертаційній роботі розспівки Івана Гнатовича Паливоди, в тому числі ті, які допомагали хворим голосам відновитися. Автор планує також продовжувати запис інтерв'ю з іншими його видатними учнями, аби ще більше розширити об'єм інформації про його педагогічну діяльність.

Таким чином, уроки співу педагога Івана Гнатовича Паливоди зіграли важливу роль у становленні цілої плеяди українських співаків і залишили неповторний слід у вокальному мистецтві й педагогіці.

Примітки

¹ Єлизавета Іванівна Чавдар, професор, викладач сольного співу Київської консерваторії.

Література

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник / В. Г. Антонюк. – К.: ЗАТ "Віпол", 2007. – 174 с.
2. Єгоричева М. І. Про психологічні основи вокально-педагогічного процесу: дис. ... кандидата мистецтвознавства: 17.00.03 – музичне мистецтво / Єгоричева Марія Іванівна. – К., 1947. – 131 с.

3. Константинова К. Вікторія Лук'янець: "Голос треба нагострити самурайським мечем!" / К. Константинова // Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – № 6.
4. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва / М. В. Микиша. – К. : Муз. Україна, 1985. – 80 с.
5. Поліщук Т. Вікторія Лук'янець: "Моє ім'я зобов'язує перемагати" / Т. Поліщук // День. – 2001. – № 47.
6. Поліщук Т. Вікторія Лук'янець: "Ти можеш бути зіркою лише тоді, коли ти вільна" / Т. Поліщук // День. – 2011. – № 205.
7. Савицька О. Вікторія Лук'янець: "Треба ставити собі високу планку. Завжди, навіть якщо спочатку не виходить!" / О. Савицька // День. – 2011. – № 24-25
8. Чечель Л. Щаслива зірка Людмили Монастирської / Л. Чечель // Сільські вісті. – 2012. – № 49 (18789).

References

1. Antonyuk V. H. (2007). Vocal pedagogy (solo singing). Kyiv : Vipol [in Ukrainian].
2. Yehorycheva M. I. (1947). On the psychological foundations of vocal pedagogic process: PhD dissertation on art criticism. Kyiv [in Ukrainian].
3. Konstantinova K. (2013). Victoria Lukyanets: "Voice should be sharpened by a samurai sword!". Dzerkalo tyzhnya. Ukraina [in Ukrainian].
4. Mykysha M. V. (1985). Practical foundations of vocal art. Kyiv : Muz. Ukraina [in Ukrainian].
5. Polischuk T. (2001). Victoria Lukyanets: "My name makes me win". Den' [in Ukrainian].
6. Polischuk T. (2011). Victoria Lukyanets: "You can be a star only when you are free". Den' [in Ukrainian].
7. Savytska O. (2011). Victoria Lukyanets: "You should put a high level for yourself. Always, even you fail in the beginning!". Den' [in Ukrainian].
8. Chechel' L. (2012). Lyudmyla Monastyrskya's happy star. Silski visti [in Ukrainian].

УДК 7. 071 . 2 (477) Петренко-Матвійчук : 908

Бойко Ірина Миколаївна,
аспірантка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
e-mail: irina_grande@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ СПІВАКА В УМОВАХ ЕМІГРАЦІЇ (на прикладі творчої долі Н. Петренко-Матвійчук)

У статті досліджуються особливості професійної адаптації української академічної співачки в умовах сучасної Італії. Розглядаються кар'єрне зростання та творчі досягнення Н. Петренко-Матвійчук в Україні та Італії. Порівнюються професійна підготовка та працевлаштування оперних співаків в двох країнах. На основі біографічних матеріалів, що подаються в хронологічному порядку, відслідковується професійний розвиток Н. Петренко-Матвійчук від камерної до оперної співачки та викладача сольного співу.

Ключові слова: професійна адаптація співака, Н. Петренко-Матвійчук, Україна, Італія, вокальне мистецтво, опера.